

Privacywetgeving is zelf het probleem

» *Laurens Mommers en Gerrit-Jan Zwenne*

De bestrijding van uitwassen in de controlemaatschappij begint met begrijpelijke wetgeving. Voorzitter Jacob Kohnstamm van het College Bescherming Persoonsgegevens zei onlangs dat de Wet bescherming persoonsgegevens niet meer goed te handhaven is. Hij pleit voor zwaardere sancties, maar uit onderzoek blijkt dat de wet zelf een probleem vormt. Deze is op vele punten onduidelijk of zelfs onbegrijpelijk, en sluit onvoldoende aan op technologische en maatschappelijke ontwikkelingen.

De Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) stelt regels over wat wel en niet mag met persoonsgegevens: gegevens die herleidbaar zijn tot natuurlijke personen, zoals het Burger Service Nummer en telefoonnummers. Deze wet zou dus vragen moeten beantwoorden als: wat mag een opticien doen met de gegevens over uw ogen? Waarvoor kan Albert Heijn de gegevens gebruiken over uw dagelijkse boodschappen? Wat mag KPN doen met de gegevens over uw bel- en e-mailgedrag?

De Wbp bevat vanwege het brede toepassingsbereik veel vage normen. Een voorbeeld: persoonsgegevens mogen worden verwerkt voor zover dat noodzakelijk is ter behartiging van de gerechtvaardigde belangen van degene die verantwoordelijk is voor die verwerking, tenzij de belangen van degene om wie het gaat prevaleren. In het recht zijn vage normen niet ongebruikelijk en bovendien niet ongewenst. Zij maken het voor rechters mogelijk om te beslissen over onvoorziene situaties.

De wetgever wilde in het geval van de Wbp met vage en algemene normen voorzien in een passend wettelijk regime voor de vele sectoren waarin persoonsgegevens worden verwerkt, en de snelle technologische ontwikkelingen die het gebruik van persoonsgegevens beïnvloeden. Met de Wbp in de hand zouden vragen over het gebruik van gegevens over boodschappen en internetgebruik beantwoord moeten kunnen worden.

In werkelijkheid zijn de bepalingen van de wet in zó algemene termen gesteld, dat ze voor een normaal mens onbegrijpelijk zijn. De wetgever meende indertijd dat de vage en algemene normen concreter zouden worden gemaakt via binnen specifieke sectoren op te stellen gedragscodes en via rechterlijke uitspraken. Er is vandaag de

dag echter slechts een handvol privacygedragscodes, en de rechter is maar in een beperkt aantal gevallen gevraagd aan te geven hoe de wet in concrete situaties moet worden toegepast.

Daardoor is nu bijvoorbeeld nog steeds onduidelijk wat iemand over een ander mag publiceren op een webpagina en of een smoelenboek op intranet toelaatbaar is. Enkele jaren geleden concludeerde het hoogste rechtscollege van de Europese Unie al dat een belangrijk deel van de privacyregels niet van toepassing is op internet, omdat de wetgever indertijd bepaalde ontwikkelingen niet had voorzien. Dat geeft stof tot nadenken over de vraag of de Wbp onze privacy tegen de uitwassen van de controlemaatschappij beschermt.

In de praktijk blijken nieuwe strafwetgeving en het gedrag van burgers de goede bedoelingen van destijds te ondergraven. Zo verandert de Wbp niets aan het feit dat

Ambities wetgever met Wbp te groot

gegevens over internet- en telefonieverkeer moeten worden vastgelegd, en dat vrijwel elke sollicitant voor z'n eerste gesprek wordt 'gegoogeld'. Wij concluderen hieruit dat de ambities van de wetgever met de Wbp te groot zijn geweest. De effectiviteit van de wet is daardoor beperkt, en handhaving vaak onmogelijk.

Zwaardere sancties op overtreding van onbegrijpelijke regels zijn vanzelfsprekend geen oplossing. Andere regels opstellen kan niet zomaar, omdat de Wbp gebaseerd is op een dwingende Europese richtlijn. Desondanks is het hoog tijd voor de formulering van duidelijker en specifiekere regels op het gebied van persoonsgegevens. Zonder begrijpelijke wetgeving kan het grondrecht op bescherming van onze persoonlijke leefomgeving niet beschermd worden.

Dr Laurens Mommers en dr Gerrit-Jan Zwenne zijn verbonden aan eLaw@Leiden, Centrum voor Recht in de Informatiemaatschappij. Zwenne is daarnaast partner bij Bird & Bird Advocaten en behandelt regelmatig privacyzaken. Mommers is werkzaam bij Legal Intelligence. Beiden werkten mee aan de eerste fase van de evaluatie van de Wbp, in opdracht van het WODC van het ministerie van Justitie, die op 15 mei naar de Tweede Kamer is gezonden.

